

Avaimia yhteisölliseen toimintaan

Yhteisökehittäjien valmennusohjelma (8op)

Aikataulu, laajuus ja koulutuspaikkakunnat

Koulutus toteutetaan vuoden 2010 aikana siten, että ensimmäinen info-tilaisuus pidetään Helsingissä keskiviikkona 5.5. 2010. Silloin sovitaan tarkemmin tulevien jaksojen ajankohdat. Prosessiin sisältyy seitsemän lähiopetuspäivää ja omaa työskentelyä siten, että kokonaislaajuus on kahdeksan opintopistettä. Koulutuspaikat sovitaan yhdessä osallistujien kanssa.

Yhteisökehittäjien valmennusohjelma luo osallistujille valmiuksia

- ymmärtää kokonaisvaltaisesti ja oman kokemuksen kautta yhteisöllisen oppivan organisaation mukaisen kehittämisprosessin etenemisen vaiheet ja rakenne
- toimia yksin tai työparin kanssa yhteisökehittäjänä narratiivista lähestymistapaa soveltavassa yhteisöhankkeessa
- suunnitella, toteuttaa ja arvioida uusia yhteisöllisiä kehityshankkeita yhteistoiminnallisesti

Keskeisiä sisältöjä

- yhteisöllisyys ja oppiva organisaatio
- asiantuntijaorganisaation ryhmä- ja toimintadynamiikka, konsultatiivinen toiminta koulutus- ja kasvatusorganisaatiossa
- organisaation nykytilan analyysimallit sekä narratiivinen kehittyämisprosessi
- ohjausteoriat ja tyylit sekä prosessien ohjaaminen ja itsearviointi ja prosessikoulutuksen suunnittelun perusteet
- ihmis-, oppimis-, opettamis- ja tiedonkäsitys yhteisöllisen kehittämisen ja ajattelun taustalla
- palaute, seuranta ja yhteisöllisen toiminnan vakiinnuttaminen kouluorganisaatiossa

Kouluttajat

Valmennusohjelman johtajina toimivat työnohjaaja-kouluttajat Jorma Ahonen ja Matti Näsi.

Kohderyhmä ja hakumenettely

Koulutus on tarkoitettu opetuslalla toimiville henkilöille, jotka työssään tarvitsevat yhteisöjen ohjaamisen taitoja tai sellaisiin tehtäviin aikoville. Valinnassa ovat kuitenkin etusijalla ne henkilöt, joilla jo on kouluttajakokemusta sekä yhteisö- tai tiimityövalmiuksia. Koulutusryhmään valitaan enintään 20 osallistujaa.

Koulutukseen haetaan vapaamuotoisella hakukirjeellä. Perustele kirjeessä, miksi koulutus olisi Sinulle työssäsi hyödyllinen, kerro myös, millaista kokemusta Sinulla on ryhmien ja yhteisöjen kanssa työskentelystä. Lähetä hakukirjeesi sähköpostilla osoitteella paivi.hartman@educode.fi.

Kustannukset

Koulutus on osa Opetushallituksen rahoittamaa Hyvinvointioppimisen hanketta ja osallistujille maksuton koulutuksen osalta. Osallistujat tai heidän taustayhteisönsä vastaavat matka-, majoitus- ja ruokailukuluista.

Lisätietoja koulutuksen sisällöstä, toteutuksesta ja hakumenettelystä

Kehittämispäällikkö Päivi Hartman, paivi.hartman@educode.fi, puh. 050 917 1621

Tavoitteet ja viitekehys

Yhteisökehittäjien valmennusohjelman tavoitteena on kouluttaa yhteisöllisesti toimivan oppivan organisaation kehittämisen viitekehyksessä yhteisöllisen ja dialogisen toiminnan ja sen erityislajina narratiivisen lähestymistavan asiantuntijoita koulu- ja kasvatustieteiden kehittämisprosessien käynnistämiseen ja ohjaamiseen.

Ohjelman teoreettinen ja metodinen viitekehys syntyy em. kahdesta pääsuunnasta:

- yhtäältä oppiva organisaatio -ajattelusta, jossa painopiste on organisaation toimintarakenteiden ja sisäisen toimintakulttuurin kehittämisessä ja
- toisaalta sosiaalisen konstruktionismin ja sen käytännöllisen sovelluksen yhteisöllisen narratiivin toteuttamisen kautta.

Sosiaalinen konstruktionismi on yhteisöllisyyden tutkimuksellinen teoriaperusta ja samalla tämän alueen poikkitieteellinen tutkimussuuntaus, joka sijaitsee tiedonsosiologian, sosiaalipsykologian ja yhteisöviestinnän välimaastossa.

Tutkimussuuntaukset ja metodiikka yhdistyvät valmennusohjelman aikana kohdeyhteisöissä tapahtuvassa projektitoiminnassa, jossa kokonaistavoitteena on lisätä koulu yhteisöjen toimintakykyä kehittämällä työkaluita ja sisäistä päätöksentekoa, yhteisöllistä koheesiota ja sen kautta didaktisen ja pedagogisen toiminnan laatua sekä tuloksellisuutta.

Lähtökohtia ja haasteita

Runsaan parin viime vuoden aikana erilaisissa Opetusalan koulutuskeskus Educoden kehittämis- ja koulutushankkeissa ja niihin liittyvissä arvioinneissa on toistuvasti noussut esille koulutus- ja kasvatustieteiden yhteisöllisen kehittämisen tarve ja myös toive. Kehitys- ja koulutushankkeiden yhteydessä on myös luotu yhteisöllisyyden määritelmiä ja mahdollisia polkuja tulevaisuuteen.

Uudenlaisen yhteisöllisyyden perustaksi näyttäisi löytyvän myös teoreettisia malleja ja teorioita – se ei ole ongelma. Ongelma tai haaste ei ole myöskään epäselvä päämäärä, eikä oikeastaan edes metodi – keino ja tie, jolla päämäärään päästään tai edes sen tien ensimmäiset askeleet otetaan. Haasteeksi näyttäisi nousevan vahvimmin se, että tarvitsemme myös tämän yhteisöllisen vision näkijöitä ja tekijöitä käynnistämään ja ylläpitämään yhteisöllisiä kehityshankkeita kasvatustieteissämme.

Opetusalan koulutuskeskus Educode Oy on suunnitellut yhdessä koulu- ja kasvatustieteiden keskeisten ja kokeneiden asiantuntijaorganisaatioiden ja kouluttajien kanssa **yhteisökehittäjien valmennusohjelman**, jonka tarkoituksena on kouluttaa yhteisöllisen kehittämisen ja yhteisömetodiikan osaajia /asiantuntijoita koulutus- ja kasvatustieteiden kehittämisprosessien käynnistämiseen ja ohjaamiseen. Ohjelman taustalla on kokemukset ja laadittu kriittinen analyysi em. toteutettujen yhteisöllisten prosessien toteuttamisesta ja tuloksista.

Valmennusohjelman aikana kehitetään yhdessä ja toimintatutkimuksen kautta kokemuksellisesti testataan yhteisöllisen ja oppivan koulutus- ja kasvatustieteiden kehittämismalli. Mallin tavoitteena on lisätä organisaatiossa yksilöllistä ja yhteisöllistä hyvinvointia, työorganisaation sisäistä kiinteyttä ja keskinäistä sitoutumista ja yhteistoiminnallista tavoitteiden asettelua. Tämän kaiken toteuttamiseksi tulee yhteisössä

mahdollistaa jatkuva yhteisöllisen oppimisen prosessi sekä luoda ja perustaa yhteisöllisen toiminnan vakiinnuttamiseen tarvittavat metodit ja foorumit.

Oma monivuotinen kokemuksemme koulutus- ja kasvatustieteiden organisaatioiden ja työyhteisöjen kehittämisen muodoista osoittaa, että suunta yhteisöllisyyteen ja oppiviin organisaatioihin ei kasva suoraan organisaatiopainotteisesta koulutuksesta ja/tai esimerkiksi pelkästä johdon konsultoinnista. Se ei myöskään ole vain ja ainoastaan ihmisten ja ryhmien problematiikkaa ja tavoitteiden selkiyttämiseen liittyvää työnohjauksellista toimintaa, vaan pikemminkin ”jotain siltä väliltä”. Ei kuitenkaan epämääräisellä tavalla, vaan se on itse asiassa hyvin selkeästi yhteisöllisen toiminnan ytimeen suoraan tähtäävää ja myös itse yhteisöllistä metodiikkaa hyödyntävää menetelmällistä harjoittelua. Tällaista toimintaa tarvitaan yhteisössä esiintyvien ryhmien välisen ja koko työyhteisön dialogin käynnistämiseen ja yhteisöllisesti tavoitteellisen toiminnan ylläpitämiseen. Tässä työssä tarvitaan yhteisöryhmien ohjaajaksi laaja joukko uusia kehittäjiä – yhteisökehittäjiä – ja erityinen valmennusohjelma tähän tehtävään kouluttautumiseen.

Valmennusohjelman rakenne ja alustava aikataulu

Toteutusmallina prosessimainen ja kriittinen toimintatutkimus, jonka ytimessä toteutetaan valmennusryhmän oma ja jatkuva yhteisöllinen dialogi ja itsearviointi.

Valmennusohjelma ja siihen liittyvät konsultatiiviset interventiot toteutetaan moduulimaisesti seuraavasti:

I Moduuli:

Lähtökohtia ja asetelmia

- ajan trialektiikka
- sosiaalinen konstruktionismi ja narratiivinen prosessi
- lähtötilanne ja asetelmat; mahdolliset yhteisön kehitystarveanalyysit ja -kartoitukset
- narratiivisen prosessin vaihe N1: valmistavat toimet ja informaatio

II Moduuli:

Mennyt

- yhteisöllisyys, oppiminen ja muutos
- konsultointi- ja ohjausteoria ja mallit
- oman kehittymisen analyysi
- vaihe N2: mennyt – yhteisön ja yksilöiden kertomus - tarina

III Moduuli:

Nykyisyys

- dialogi ja sen problematiikka
- ohjausvalmiudet
- yhteisöllinen työkuulttuuri ja sen kehittämisen mallit
- vaihe N3: tarinan nykyhetki ja sen kriittinen analyysi muutosilmiöinä

IV Moduuli:

Tulevaisuus

- tulevaisuusajattelu ja skenariointi
- toimintaprosessien ja laadun kehittäminen
- yhteisöllinen ratkaiseminen ja päätöksenteko (työkonferenssimalli)

- vaihe N4: tarinan jatko – tulevaisuus ja ihmisen vastuu yhteisöstä

V Sopimuksia,

- koulutussuunnittelu ja projektointi
- kehittämistoiminnan ongelmakohdat ja ansat
- oman kehittämishankkeen analyysi ja evaluointi
- vaihe N5: sopimuksia, sitoumuksia, tekoja
- ...

Ohjelman jokaisen moduulin sisältöaines jakautuu monimuoto-opetuksen periaatteiden mukaan valmistavaan, soveltavaan ja evaluoivaan oppimisosioon.

Valmistava osio

koostuu erityisesti kontaktijaksojen teoriapainotteisesta tausta-aineksesta ja uuden tiedon jäsentämisestä ja omaksumisesta. Osioon liittyvät myös lähijaksojen teemoihin valmentavat ennakkotehtävät ja -materiaalit, alan kirjallisuuteen tutustuminen ja mahdolliset (verkko)keskustelut.

Valmistavaan osioon liittyvät myös toiminnalliset prosessitehtävät omassa koulussa/oppilaitoksessa.

Soveltava osio

koostuu kontaktijaksolla jäsenettyjen teorioiden, kehittämismallien ja –narratiivin vaiheiden N1-N5 vaatimien toimenpiteiden soveltamisesta ja suunnitelmallisesta toteuttamisesta valitussa koulussa/oppilaitoksessa yhdessä työparin kanssa.

Evaluoiva osio

painottaa reflektiivistä lähestymistapaa ja merkitsee omassa koulussa/oppilaitoksessa tapahtuneen kokeilevan soveltamisen ja kontaktijaksoilla työstytytyn teoritiedon ja toteutusmallien toimivuuden kriittistä arviointia.

Evaluointia harjoitetaan sekä oman työparin ja ohjaajien kanssa että kontaktijaksojen case-työskentelyssä ja oman kehityshankkeen raportointitilanteissa.

Reflektiota ja kokonaisuudessaan tutkivaa työtä kehitetään koulutushankkeen aikana pidettävän kokemus/oppimispäiväkirjan avulla, joka minimissään tarkoittaa hankkeen edistymistä seuraavan ja dokumentoivan projektin lokikirjan ylläpitämistä.

Koulutuksen toteutus

Yhteisökehittäjien valmennusohjelma toteutetaan kokonaisvaltaisen oppimisen viitekehystä noudattaen. Keskeistä on tällöin teorian ja käytännön vuorovaikutus. Kokonaisprojektissa integroituu opiskeltavien kehittämismallien ja narratiiviprosessin kokeilu käytännössä. Tämä tarkoittaa sitä, että kehittämishankkeet etenevät yhdenmukaisesti niin, että ohjelmassa etukäteen perehdytään työparin kohdeyhteisön kehittämisprosessin/narratiivin seuraavaan vaiheeseen, osallistutaan sen vaiheen toteuttamiseen sekä jäsenetään soveltamisvaiheen kokemukset uudeksi osaamiseksi.

Koulutus alkaa keväällä 2010 suoritettavalla henkilökohtaisella ennakkotehtävällä, joka samalla toimii hakemuksena koulutukseen.